

Η προσευχητική υπέρβαση των διαστάσεων του χώρου και του χρόνου (Δημήτριος Λυκούδης, Θεολόγος - Φιλολόγος, ΜΑ. Χρ. Αγωγής και Ποιμαντικής)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/21TIPzc>]

Και συνεχίζει: «Η ύπαρξη είναι συνύπαρξη. Τίποτα δεν υπάρχει, καθετί συνυπάρχει· δεν ζει μόνο του, αλλά συζεί, και μάλιστα όχι με το όμοιό του, αλλά με το ανόμοιό του, το διαφορετικό, ακόμα και με το αντίθετό του, το Άλλο. Ο άνθρωπος με το συνάνθρωπο, τον άλλο άνθρωπο, με τον κόσμο, με το Θεό»[10].

Μέσω της αυτογνωσίας ο προσευχόμενος δύναται να φθάσει σε μία “σχετική” γνώση του εαυτού του, ν’ αγγίξει τον αυτοπροσδιορισμό του ως κτίσμα. Μπορεί να φθάσει στην φυσική γνώση της Δόξας του Θεού και ακόμη να διανοηθεί “απόλυτο Ον”. Εδώ όμως συναντάει το αξεπέραστο όριο, αφού η γνώση του Θεού είναι η χαρισματική πράξη της αποκαλύψεώς του[11]. «Η θεία πρωτοβουλία, η “γνώση” του ανθρώπου απ’ τον Θεό, είναι εκείνη που θα κάμει να αναβλύσει ως απάντηση του ανθρώπου ο όνομα του Θεού. Η αποκάλυψη αυτή πηγάζει από την Θεία φιλανθρωπία, από την προαιώνια απόφασή της να σαρκωθεί με τόπο της τον κατ’ εικόνα Θεού άνθρωπο»[12]. Έτσι ο άνθρωπος, μέσω της προσευχής λαμβάνει τη δωρεά της πίστεως και ως φυσικό επακόλουθο της έμφυτη χάρη της «θεωρητικής δεκτικότητας»[13].

Αυτό το “σχετικό μέτρο” της γνώσης του Θεού που προσφέρεται ως δωρεά στον άνθρωπο μεταμορφώνει ολόκληρη την κτίση σε ναό του Θεού και σε λατρευτική κιβωτό σωτηρίας. «Οι προσευχές των Αγίων και Γερόντων της Ορθοδοξίας τοποθετούν τον άνθρωπο στα πλαίσια μιας κοσμικής λειτουργίας στην οποία όλη η κτίση γίνεται ναός και δοξολογία του Θεού. Σε αυτή την ευχαριστιακή σύναξη οι προσευχές των Αγίων και ιδιαίτερα η μεσιτεία της Παναγίας δύνανται να μεταβάλλουν ακόμα και την ίδια την “θέληση” του Θεού»[14].

Ο προσευχόμενος ως ελεύθερο ον[15] κατευθύνεται φυσικά και αβίαστα προς τον Θεό διότι ως φύση δεν έχει ανάγκη επιλογής αφού γνωρίζει φυσικώς το αγαθό. Γι αυτό ο άνθρωπος ποθεί συνεχώς και ακορέστως την κοινωνία μέσω της προσευχής με τον Τριαδικό Θεό διότι μυείται στον εμπειρικό δρόμο της ενώσεως μαζί Του.

Ο Γέρων Χερουβείμ Καραμπέλας θυμάται: «Η ακόλουθη σκηνή θα μείνη ανεξίτηλη στην μνήμη μου: Ένας λευκογένης ασκητής, πολύ ηλικιωμένος, δεν εφορούσε παπούτσια. Κρύωνε υπερβολικά και είχε τυλίξει τα πόδια του με τσουβάλια. Κάποια στιγμή πλησίασε στην υποτυπώδη θερμάστρα, που υπήρχε εκεί, και προσπαθούσε να θερμάνη τα κοκκαλιασμένα πόδια του. Μένοντας όμως εκεί για αρκετή ώρα, απορροφημένος στην προσευχή, χωρίς να το αντιληφθή, τα τσουβάλια πύρωσαν, άρπαξαν φωτιά και άρχισαν να καίγονται! Οι νεότεροι τρέξαμε αμέσως και σβήσαμε την φωτιά. Ευτυχώς τα πόδια του γέροντος δεν έπαθαν εγκαύματα.

Εκτός από εμάς που τρέξαμε αμέσως, για να τον βοηθήσουμε, οι άλλοι πατέρες

δεν έκαναν καμμιά κίνηση. Ίσως να μην αντελήφθησαν καν το γεγονός. Αφοσιωμένοι στην λατρεία του Θεού, συνέχιζαν την αγρυπνία με το κεφάλι σκυμμένο στο στήθος και με το κομποσχοίνι στο χέρι, που δουλεύεται ακούραστα...»[16].

Μέσα στα όρια της προσευχητικής διαστάσεως, ασύλληπτα, ως προς τον ακριβή και χωροταξικό προσδιορισμό τους, ο άνθρωπος ενώνεται με τον Θεό υπό το φως μιας υπερφυσικής πραγματικότητας. Το μυστήριο της μεθέξεως στην κοινωνία του Θεού παραμένει απρόσιτο στον ανθρώπινο νου και απροσπέλαστο, πλην όμως, καθίσταται βίωμα μέσω τα ορθοπραξίας, μέσω της γνώσης και της ενοίκησης του Λόγου ως μυστικής θεολογίας. Στην Ορθοδοξία ο προσευχόμενος “ενώνεται” με τον Χριστό και επομένως με ολόκληρη την Αγία Τριάδα, ένωση που εκφράζεται ως δοξασμός και θέωση στο ποσοστό που μετέχει στη θεϊκή άκτιστη δόξα του Χριστού[17].

Η καρδιακή προσευχητική ενατένιση προς το θείο, στηριγμένη στην άδολη “ερωτική” προδιάθεση του ανθρώπου και εμφορούμενη από αγαστά συναισθήματα μετανοίας και ταπεινώσεως, αποκτά υπερφυσική δύναμη, ικανή να “κάμψει” ακόμη και αυτή τη “θέληση” του Δημιουργού[18]. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο πιστός μετέχει στην πολλαπλότητα των ενεργειών του Θεού, όχι με την έννοια ότι αυτές είναι αυτοτελείς και αυτόνομες, αλλά ως πολλές ενέργειες «ταυτίζονται προς την μίαν ενέργειαν, αφού η μία θεία ενέργεια πληθύνεται ενικώς και μερίζεται αμερίστως, ως ο ήλιος, φερ’ ειπείν, ακτινοβολεί δια πολλών ακτίνων το εν φως αυτού»[19].

Ο γέρων Σωφρόνιος Σαχάρωφ τονίζει: «Πας άνθρωπος ψευσθής, ως προελθών εν του “μη όντως”. Μόνον δια της εν ημίν ενοικήσεως του Θεού – Αληθείας γινόμεθα και ημείς “αληθινοί”. Η Ζώσα Αλήθεια μεταμορφοί ημάς δια της ελεύσεως Αυτής εντός ημών. Η Αλήθεια, απόλυτος ούσα, εναγκαλίζεται και συγκρατεί τα πάντα. Όστις θα “γνωρίση” την Αλήθειαν ταύτην, κατά τον λόγο αυτής ταύτης της Αληθείας, ελευθερούται από τις εφ ημών θανατηφόρου εξουσίας της αμαρτίας. Είναι αιώνιος, και καθιστά ημάς αθανάτους. Ο Θεός – Αλήθεια απεργάζεται και ημάς εν αληθεία Θεού. “Θεούς”, ουχί δια τα άλλα λογικά κτίσματα, αλλά θεούς κατά την μεταδοθείσαν εις ημώς μορφήν του είναι και κατά το περιεχόμενον της ζωής ταύτης»[20].

[Συνεχίζεται]

[10] Αυτόθι, σελ. 230.

[11] Για τη σχέση γνώσης - αποκάλυψης βλ. σχ. Μεταλληνού Γεωργίου, Πρωτοπρεσβυτέρου, η ταυτότητα του Αγίου, περιοδ. “Πειραϊκή Εκκλησία”, τεύχ.

204, Μάιος 2009, σελ. 36-38.

[12] Ευδοκίμοφ Παύλου, Η Ορθοδοξία, Ρηγόπουλου, Αθήνα 1965, σελ. 64.

[13] Αυτόθι, σελ.62.

[14] Γαϊτάνη Βασιλείου, Από την Επικοινωνία στην Κοινωνία, Γρηγόρη, Σύγχρονες θεωρίες επικοινωνίας και Ορθόδοξος Επικοινωνιακή θεολογία, Αθήνα 2008, σελ. 271.

[15] Ο Μητροπολίτης Ι. Βλάχος παρατηρεί: «Μιλώντας όμως για το αυτεξούσιο, απλώς θέλω να τονίσω ότι το αυτεξούσιό του ανθρώπου δεν είναι δείγμα τελειότητας, αλλά ατελείας. Ο άνθρωπος δεν έχει ελευθερία με την τέλεια έννοιά της, αφού η ελευθερία δεν είναι απλώς το δικαίωμα και η δυνατότητα επιλογής, αλλά ο αυτοκαθορισμός τη υπάρξεως. Ο Θεός έχει ελευθερία με την τέλεια μορφή, ενώ ο άνθρωπος έχει την σχετική ελευθερία ακριβώς γιατί ο ίδιος δεν καθορίζει την ύπαρξή του, αφού μάλιστα η μεγαλύτερη πρόκληση για την ελευθερία, όπως έχει ειπωθή, είναι το δεδομένο της υπάρξεως», Βλάχου Ιεροθέου, (Αρχιμανδρίτου, νυν Μητροπολίτου Ναυπάκτου), Το πολίτευμα του Σταυρού, εκδ. Ιεράς Μονής Γενεθλίου ης Θεοτόκου “Πελαγίας”, Λειβαδιά 1992, σελ. 217.

[16] Καράμπελα Χερουβείμ (Αρχιμ), Από το Περιβόλι της Παναγιάς, Νοσταλγικές Αναμνήσεις, Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 1997, σελ. 195-196. Ο ίδιος ακόμη γράφει: «Τον π. Μόδεστο τον εκτιμούσα πάρα πολύ και προσπαθούσα κάθε φορά που πήγαινα στη Μονή, να περάσω την περισσότερη ώρα κοντά του. Μου είχε δώσει να καταλάβω ότι καρπός και προϋπόθεσις της αγάπης είναι η κοινωνία με τον Θεόν, η οποία επιτυγχάνεται διά της προσευχής και της μυστηριακής ζωής». (Αυτόθι, σελ. 263).

[17] Βλ. σχ., Γαϊτάνη Βασιλείου, Από την Επικοινωνία στην Κοινωνία, σελ. 218. Ο π. Ιουστίνος Πόποβιτς γράφει σχετικά: «Όταν ο ορθόδοξος χριστιανός σκέπτεται, το κάμνει εν προσευχή, μετά φόβου και τρόμου, διότι γνωρίζει ότι εις αυτό μυστικώς συμμετέχει όλος ο χορός των Αγίων, όλος ο χορός όλων των μελών της Εκκλησίας. Ουδέποτε ούτος ανήκει εις τον εαυτόν του, αλλά εις όλους τους Αγίους, και δι’ αυτών εις τον Πανάγιον ΚΥΡΙΟΝ Ιησούν. Όταν θεωρή το πνεύμα του ο ορθόδοξος χριστιανός, λέγει εις τον εαυτόν του: το πνεύμα μου δεν είναι τίποτε, εάν δεν πληρωθή και δεν τελειωθή με το Άγιον Πνεύμα». (Πόποβιτς Ιουστίνου, Άνθρωπος και Θεάνθρωπος, Αστήρ, Αθήνα 1970, σελ. 123).

[18] Βλ. σχ., Γαϊτάνη Βασιλείου, Από την Επικοινωνία στην Κοινωνία, σελ. 271-273.

[19] Βλάχου Ιεροθέου, Το Πολίτευμα του Σταυρού, σελ. 111-112.

[20] Σωφρονίου Σαχάρωφ (Αρχιμ), Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστι, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, Έσεξ Αγγλίας 1991, σελ. 408-409.